

АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ПЕРІОД КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

студент Слободюк Ю. А.

На момент настання світової фінансової кризи економіка України була на підйомі. І дійсно, з 2000 р. до третього кварталу 2008 р. економіка країни зростала в середньому на 7,5% на рік. Фіскальна політика залишилася досить поміркованою – дефіцит бюджету не перевищував 1,5% ВВП (за винятком 2004 р., коли проходили президентські вибори), а розмір зовнішнього державного боргу скорочувався. Потужний зовнішній попит, якому сприяло стрімке зростання в країнах з економікою, що розвивається, стимулював експорт, обсяги якого росли рекордними темпами – на 50% у річному обчисленні за перші три квартали 2008 р.

Протягом жовтня-грудня 2008 року гривня втратила більше 50% своєї вартості відносно долара США, що було однією з найсильніших девальвацій у світі.

Світова фінансова криза 2008 р. приголомшує своєю глибиною, масштабами розгортання, формами прояву, безпрецедентною динамікою.

Українська банківська система до вересня 2008 року працювала стабільно, тому що фактори, які викликали світову фінансову кризу в нашій країні не настільки вагомі, щоб її підірвати. Неповорнення іпотечних кредитів у нас не мало масового характеру, та й сама їх сума становила всього 15 відсотків від ВВП, тоді як у США – 75.

Для старту фінансової кризи в Україні потрібен був інший каталізатор. Ним можна вважати ситуацію з Промінвестбанком – одним із найбільших банків країни, який займав шосте місце за активами (близько 27,5 млрд. грн.), причому проблеми цієї фінансової установи були викликані не світовою фінансовою кризою, а рейдерською атакою, яка мала на меті підірвати довіру вкладників до банку та призвела до того, що вони стали масово забирати з нього свої дивіденди. Всього за кілька днів вкладники вилучили понад 3 млрд. грн.

Тому для порятунку Промінвестбанку НБУ наприкінці 2008 року відкрила кредитну лінію в розмірі 5 млрд. грн. А 7 жовтня в банку було запроваджено тимчасову адміністрацію. Ситуація навколо Промінвестбанку спровокувала кризу довіри до банківської системи України загалом. Коли ж міжнародні рейтингові агентства знизили кредитні позиції більшості українських банків, це стало додатковим поштовхом для паніки серед вкладників.

Можна виділити шість основних аспектів, в яких проявляються наслідки світової фінансової кризи для української банківської системи.

1. Зниження довіри населення до банків.

2. Серйозні труднощі українських банків пов'язані з поверненням до кінця 2008 року значних зовнішніх запозичень, які активно залучалися у попередні роки. А також складнощі із залученням нових інвестицій, зумовлені кризовими явищами на європейських фінансових ринках та зниженням кредитних рейтингів значної частини українських банків.

3. Наслідком фінансової кризи стала нестабільність на валютному ринку.

4. Криза істотно вплинула і на підвищення процентних ставок за кредитами.

5. Наслідком кризи є той факт, що в усьому світі порятунок фінансових установ став завданням держави – вона вливала бюджетні кошти, а також брала комерційні банки під свій контроль.

6. Криза може призвести до укрупнення банків в Україні, оскільки дрібні банки просто не впораються з проблемами.

На мою думку, для подолання кризи необхідно провести ряд змін:

1. Необхідно перейти на нові показники виміру економіки.

2. Імовірно, з відносною незалежністю центральних банків слід покінчити. Адже саме така незалежність Федеральної резервної системи США спричинила економічну кризу.

3. Вийшли з-під контролю ринки цінних паперів, страхування, інвестиційні фонди тощо. Тому регулюючу роль центральних банків слід посилити.

4. Слід застосувати законодавчі обмеження щодо перекредитування, міжбанківського кредитування під заставу цінних паперів, а також запровадити нову систему оцінки цінних паперів, їх ліквідності. Вся міжнародна, національна та інші системи оцінки цінних паперів мають бути суттєво уцінені. При цьому не варто забувати, що причиною кризи 2008 р. стало фактичне прирівнювання до грошей величезної маси цінних паперів, яка перевищувала обсяги реальних грошей у кілька десятків разів.

5. На мою думку, настав час створити міжнародну комісію з дозволу, контролю та узгодження обсягів випуску, а також поточного регулювання державних цінних паперів і їх обігу на міжнародних фінансових ринках.

6. Необхідно деполітизувати такі міжнародні економічні організації, як МВФ і Світовий банк. Криза свідчить про необхідність реорганізації МВФ та Світового банку, котрі виявилися не готовими до несподіваного фінансового обвалу, прогавили ознаки його наближення і не змогли запропонувати дієвих методів його подолання.

Однак головне – повернути довіру до банківської системи, відсутність паніки на валютному ринку сприятиме зміцненню гривні.

Науковий керівник: ст. викладач Михайленко Д. Г.